

Svenska Föreningen för Barn- och Ungdomspsykiatri
Swedish Association for Child and Adolescent Psychiatry

Minnesanteckningar - Möte med BUPs verksamhetschefer och CHÖL/medicinskt ledningsansvariga 9 – 10 februari 2023

Samtliga verksamhetschefer inom barn- och ungdomspsykiatri i Sverige deltog, liksom sakkunniga från Socialstyrelsen och representanter för SKR, Skolläkarföreningen och SFBUPs styrelse.

Föreläsarnas presentationer kommer att göras tillgängliga via SFBUP hemsida.

Torsdag 9/2 förmiddag

Den livsviktiga skolan – dilemman ur ett barnpsykiatriskt perspektiv.

SFBUP ordförande Susanne Buchmayer hälsade alla välkomna.

Alla deltagare presenterade sig.

Susanne B gav en kort sammanfattning av aktuella frågor föreningen arbetar med: samarbete med andra professionsföreningar inklusive Psykologförbundet, samverkan med chefsöverläkare och MLA, framtagande och revision av kliniska riktlinjer, fortbildning för specialistläkare bl a om läkemedelsbehandling, och arbetsmiljöenkät i samarbete med Läkarförbundet. Föreningen medverkar som remissinstans och i samarbete med exempelvis Socialstyrelsen.

Utbildningsdagar kommer att hållas i Stockholm den 11 - 12 maj 2023. Styrelsen arbetar med att förnya BUP-kongressen, som nytt i format kommer att hållas våren 2024.

Uppdrag för barn- och ungdomspsykiatri i Sverige.

Tove Marthin, verksamhetschef BUP Västmanland redogjorde för arbetet med att ta fram ett förslag till dokument som definierar den specialiserade barn- och ungdomspsykiatriens uppdrag. Arbetet har gjorts av Tove Marthin, Kerstin Eliasson och Linda Welin, med stöd av SKR.

Beslut: Efter gemensam diskussion beslutade mötet att anta dokumentet.

I diskussionen lyftes bl a fram svårigheter och behov av att tydliggöra gränsdragning gentemot första linje-verksamheter, och möjlighet för barn som ”rör sig mellan vårdnivåer och verksamheter” att ha kontakt inom flera verksamheter samtidigt.

Dokumentet i fullständig och förkortad form kommer att mailas ut till deltagarna.

Elevhälsans roll och uppdrag, möjligheter och utmaningar.

Josef Milerad, skolläkare och universitetslektorlektor, tidigare ordförande i skolläkarföreningen.

Elever i Sverige beskriver i ett internationellt perspektiv goda relationer till jämnåriga, föräldrar och lärare. Samtidigt rapporterar svenska elever hög nivå av psykisk stress.

2021 hade en hög andel av elever i grundskolan minst ett ej godkänt betyg (25,8%), 16% hade ej godkänt i basämnen, och för 5,8% hade åtgärdsprogram upprättats. JM beskrev att orsaker

till detta har ej undersök systematiskt, och hur skolforskning bedrivs med en mera filosofisk ansats vid svenska universitet.

Hur kan utvärderade hälsoinsatser komma eleverna till del? I ”Kraftsamling för ungas psykiska hälsa” (Sv Läkaresällskapet) föreslås följande evidensbaserade insatser:

1. Regelbunden fysisk aktivitet
2. Balans mellan digitala medier, skola, fysisk aktivitet och sömn
3. Livskunskapsprogram
4. Anpassning av kunskaps- och betygskrav till elevers förutsättningar och utveckling
5. Tidig upptäckt och stöd

Behov av nationellt metodstöd för elevhälsan, samverkan med hälsoforskning och hälsovård, samt empiriskt och verklighetsbaserat inriktad hälsokunskap på lärar- och rektorsutbildningar fördes fram.

Reflektioner och gemensam diskussion

Lunch

Torsdag 9/2 eftermiddag

Barns psykiska ohälsa – folkhälsoproblemet som hamnar på specialistnivå

Under eftermiddagen deltog ledamöter i riksdagens socialutskott, Dan Hovskär (kd), Johan Hultberg (m), Lina Nordquist (l), Karin Rågsjö (v), Karin Sundin (s), Ulrika Westerlund (mp), Anna Wikström (s). (Representanter för Centerpartiet och Sverigedemokraterna hade meddelat förhinder.) Ledamöter i riksdagens utbildningsutskott hade inbjudits, men hade inte möjlighet att delta.

Även Magnus Isacson, ordförande i SFAM och Josef Milerad, tidigare ordförande i Skolläkarföreningen deltog.

Den ökade psykiska ohälsan hos barn och unga - en komplex fråga

Maria Unenge Hallerbäck, SFBUP (MUH)

Varför ökar den psykiska ohälsan hos barn och unga? Barns relationer är bättre eller oförändrade, skillnader i ekonomiska förutsättningar ökar, skolan fungerar sämre, ökade utmaningar på arbetsmarknaden.

Resultat från undersökning av enheten för vårdanalys i VG region, visar att 5 av 10 mest resurskrävande diagnoser hos barn är barnpsykiatriska (endast vård av prematura barn är mera resurskrävande). 2021 hade 6% av alla barn 0 - 17 år kontakt med BUP. Undersökningar tyder på att Elevhälsans insatser blivit mindre tillgängliga för elever sedan 2010. Sammantaget är den barnpsykiatriska sjukdomsördan stor, och en stor andel av barn och ungdomar får vård inom BUP, samtidigt som BUP's resurser är begränsade.

Fem förslag för att minska psykisk ohälsa hos barn och unga (Kraftsamling för ungas psykiska hälsa) och remissvar från SFBUP utredningen ”Börja med barnen” (SOU 2021:34) lyftes fram. Vidare att utbildning i barn- och ungdomspsykiatri behöver stärkas inom läkares grund- och specialistutbildning generellt.

Svenska Föreningen för Barn- och Ungdomspsykiatri
Swedish Association for Child and Adolescent Psychiatry

SKR uppdrag psykisk hälsa - Handläggare från SKR's utbildningsavdelning presenterar sina tankar på arbetet framåt.

Kristin Appel, Anna Jonsson, Karin Lindström och Martin Rödholm.

SKR utarbetar ett "positions-papper" för barn och ungas psykiska hälsa, kommer att presenteras under våren. Gemensam mottagarfunktion för barn som söker hjälp för psykisk ohälsa finns inom flera regioner, förväntas bidra till ökad jämlikhet i vård och mera jämlika bedömningar.

1177 (Inera) utvecklar tillsammans med SKR ett rådgivningsstöd för barnpsykiatriska frågor.

Paneldebatt med representanter från socialutskottet. Hur kan arbetet framåt se ut? Vad behöver vi för att nå en bättre och mer jämlik vård?

Representanterna för socialutskottet fick möjlighet att ge sina reflektioner. Flera uttryckte att det var positivt att bjudas in tidigt i mandatperioden, då politiken fortfarande utformas. Flera konstaterade att skolfrågor som har stor betydelse för barns psykiska hälsa hanteras av utbildningsutskottet, och vikt av övergripande samverkan.

Fika

Reflektioner i helgrupp. Nästa steg?

Flera deltagare lyfte fram behov av långsiktiga insatser, som kan löpa över flera mandatperioder, och som inriktas på särskilt utsatt grupper som identifieras. Behov av tydligare nationell styrning och ramar för BUP's arbete, med samlade grepp om riktlinjer, en "nationell kanon" av verksamma förebyggande insatser för att förbättra den psykiska hälsan hos barn. Vikt av uppföljning av genomförande framhölls.

Flera deltagare tog upp behov av statlig styrning och ansvar för kompetensförsörjning, ex genom garanterad fortbildning till alla legitimerade yrkesgrupper.

Flera lyfte skolans roll, kritik av bristande överensstämmelse mellan skolans kursmål och kunskap om barns normala utveckling och förutsättningar. Vikt av större enhetlighet och samlat huvudmannaskap för Elevhälsan, så att likvärdiga insatser erbjuds, "elevhälsogaranti". SPSM arbete för att skolor på ett enklare sätt ska kunna ge stöd till elever utan insatser från vården.

Flera anknöt till presentation av MUH, och lyfte fram att vikt av att sprida kunskap om det omfattande arbete som utförs av BUP, och den samlade sjukdomsördan av psykiatriska diagnoser hos barn, och sätta detta i relation till de resurser som finns.

SFBUP styrelse avser att bjuda in representanter för riksdagens utbildningsutskott till diskussion.

Fredag 10/2 förmiddag

Sammanfattning av dag 1 och planering framåt, gemensam diskussion.

Flera deltagare framhöll vikten av att fortsätta dialog med politiska företrädare på nationell nivå, framför allt inom social- och utbildningsutskotten.

Hur kan man arbeta effektivt strategiskt tillsammans? VC-nätverket bör arbeta fram en strategisk plan för varje år, med de frågor som bör prioriteras. Inför nästa år ska frågor identifieras i Teamsmöte, och en arbetsgrupp med stöd av en referensgrupp arbeta vidare med dessa.

Patienten i centrum, uppföljning tills ”det är bra”, behov av mottagare efter att BUP’s insatser är avslutade (”En Väg Ut”)?

Möjlighet till diskussion i grupp under mötet beskrevs som värdefullt.

Metiskurser – ett gemensamt ansvar

Jonas Nilsson, ST-studierektor BUP region Sydöst, ledamot av SFBUP styrelse.

METIS (Mer Teori I ST) är kurser för utbildning av ST-läkare i psykiatriska specialiteter.

(Övriga specialiteter har SK-kurser.) METIS-kurserna är nationella, 15 kurser finns.

Kursgivare och föreläsare behövs, här behöver verksamheterna hjälpas åt. I nuläget finansierar psykiatriska specialiteter METIS, medan övriga specialiteter får statligt stöd. BUP är adjungerade till METIS styrgrupp, som styrs av representanter för vuxenpsykiatrin.

BUP / SiS – integrerad vård

Karin Hermansson, projektledare Socialstyrelsen samt Niklas Långström, medicinskt sakkunnig Socialstyrelsen.

Uppdraget Integrerad vård. Kartläggning av Socialstyrelsen 2019 av barnpsykiatrisk vård till ungdomar som vårdas på SiS. 71% hade en psykiatrisk diagnos, 41% två diagnoser, och >20% tre eller flera diagnoser. Projekt har nu inletts i Region Skåne, Västra Götaland, Östergötland och Stockholm. Integrerade team med särskild kompetens avseende autism, intellektuell funktionsnedsättning, självskadebeteende och psykotiska tillstånd.

Insatser kan ges upp till 6 månader, för att skapa förutsättning för vård på hemorten.

Inklusionskriterier är ålder <18 år, placering enligt LVU, behov av nära och kontinuerlig kontakt med BUP, och behov ska tillgodoses bäst genom integrerade team.

Gränsdragning mellan integrerade team och ”ordinarie samverkan”, ofta är inte heller ordinarie samverkan tillgodosedd. Hälsoundersökning har oftast inte gjorts i samband med placering. Således finns en brist på SIP och hälsoundersökning vid placering.

De flesta hemregioner ”stänger” ärendet då ungdomen placeras (om de känner till placeringen).

Gemensam diskussion, följande punkter identifierades:

- SiS bör regelmässigt skicka remiss till BUP då en ungdom placeras.
- Går det att hålla ärendet öppet i hemregionen under placering med notering att ”ungdomen är placerad vård genomförs i annan region”?
- Samordnare behövs på nationell nivå, för samtidiga behov av vård från BUP, socialtjänsten och övrig vård.
- Önskemål att man i regionerna prioriterar ungdomar placerade på SiS, då placeringen avslutas.

Fika

Svenska Föreningen för Barn- och Ungdomspsykiatri
Swedish Association for Child and Adolescent Psychiatry

PANS/PANDAS – behov av samsyn i landet?

Linda Welin, verksamhetsschef BUP Skåne

Forskning inom området bedrivs i nuläget i VG region och region Stockholm. Forskning bör samordnas. Frågeställningar och behandling bör handläggas på FoU-nivå.

Sammanfattningsvis rekommenderas sedvanlig barnpsykiatrisk vård, i mycket svåra fall kan experimentell behandling bli aktuell. Evidensläget sammanfattas i artikel av Hesselmark, Wikström et al (Acta Paediatrica 2020). Artikeln bifogas till minnesanteckningarna.

Beslut: SFBUP styrelse ska skriva ett dokument angående PANS/PANDAS som stöd till medlemmar och verksamheter, dokumentet ska publiceras på hemsidan.

Sammanfattning och avslut

SFBUP ordförande Susanna Buchmayer sammanfattade mötet.

- Nästa möte för verksamhetschefer kommer att hållas i Stockholm den 28 – 29/9 2023. SFBUP styrelse kommer att medverka.
- Verksamhetschefsmöte kommer att hållas i Stockholm den 8 – 9/2 2024.
- Till verksamhetsschefsmöte i februari 2024 kommer riskdagens social- och utbildningsutskott att bjudas in. SFBUP styrelse kommer att hålla kontakt med politiken under det kommande året.
- SFBUP styrelse kommer att ta fram ett dokument angående PANS/PANDAS.
- Verksamhetscheferna kommer tillsammans att ta fram en kommunikationsplan.
- Sändlista för verksamhetschefer hålls aktuell av administratör Anna Speles, BUP Stockholm. Alla verksamheter ansvarar för att anmäla förändringar. Listan är avsedd för intern kommunikation, utskick från SKR etc.
- SFBUP utbildningsdagar kommer att hållas i Stockholm den 11 - 12/5 2023, på Läkaresällskapet. Anmälan är öppen.
- BUP-kongressen 2024 i Stockholm, mera information kommer inom kort.

Mötet avslutade med gemensam lunch.

Sammanfattat av

Cecilia Månsson
ledamot av SFBUP styrelse